

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Chr. Rasmussen, P. A. Rasmussen, Elna Syvertsen, Teichert, Jens P. Jensen, Søren Jensen, Niels Eriksen, Heilesen, Anker Lau, Niels Ravn, H. C. Toft, Weikop og Aksel Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler.

Valgt blev: *Teichert, Albertsen, Bladt, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Chr. Thomsen, Jens P. Jensen, Niels Eriksen, Johs. Hansen, Ejnar Hansen, Østergaard, Niels Ravn, Clausen (Olufskjær), Reedtz-Thott og Morten Lange.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om statstilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejendomsbeskatning samt om foregelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Thisted Knudsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 145, fremsættelsen i tidenden sp. 90).

Sagen sættes til forhandling.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Det forslag til folketingsbeslutning om ændring af den amtskommunale beskatning m. v., som partiet venstre og det konservative folkeparti her har fremsat, er jo identisk med de forslag, som de samme to partier fremsatte henholdsvis i foråret og umiddelbart forud for novembervalget. Jeg kan derfor ved denne lejlighed i nogen grad henvide til de bemærkninger, som min forgænger fremkom med, da forslaget behandlede i tinget den 26. april 1960, og i øvrigt henvide til den diskussion, der dengang blev ført derom.

Den tidligere indenrigsminister anførte i foråret, at regeringen ikke kunne gå ind for

forslaget som sådant, men at regeringen stillede sig imødekommende over for tanken om en reform på dette område. Han oplyste, at det, man fra regeringens side kunne tænke sig, var at arbejde henimod en fiksering af ejendomsskylden til sogne- og amtskommuner samt en udvidelse af amtskommunernes beskatningsgrundlag gennem en amtskommunal udskrivning på sognekommunerne. Udskrivningen på sognekommunerne skulle dog ikke alene ske i henhold til de skattepligtige indkomster, men der skulle ved fordelingen på sognekommunerne også tages andre fordelingskriterier i betragtning. Regeringen mente heller ikke, at sognekommunerne skulle udskrive bidrag til amtskommunerne udelukkende på indkomsterne.

I åbningstalen før valget udtalte statsministeren i overensstemmelse hermed, at regeringen agtede at fremsætte forslag om en reform af den amts- og sognekommunale ejendomsbeskatning, en reform, der tilsigtede statens og kommunernes overtagelse af hovedparten af de beløb, der hidtil er udskrevet som amtskommunal grundskyld, ligesom man ville foreslå en fiksering af de amts- og sognekommunale bygningskatte svarende til, hvad der allerede gælder i hovedstaden og i købstæderne. For at lette gennemførelsen af denne reform og for samtidig at give såvel by- som sognekommuner visse lettelser i byrdefordelingen ville regeringen foreslå, at staten overtager kommunernes direkte andel af folkepensionen.

De retningslinjer, der er angivet i disse udtalelser, danner stadig grundlaget for regeringens opfattelse af, hvordan en reform på dette område skal gennemføres. Jeg kan også godt sige, at det er regeringens hensigt at fremkomme med forslag herom i begyndelsen af det nye år.

En reform efter disse retningslinjer vil give mulighed for en sund udvikling af den amtskommunale udskrivning, ligesom den vil kunne danne basis for en udjævning af den amts- og sognekommunale ejendomsbeskatning på et passende niveau.

Det er netop især yderligere på dette punkt, at vi fra regeringens side mener at det her foreliggende forslag rammer forkert. For hvad er det, der sker efter oppositionspartiernes forslag? Ja, der sker en fuldstændig omlægning af de amtskommunale

[Indenrigsministeren.]

skatter fra ejendomsskat til indkomstskat. Dels skal det stærkt forøgede statstilskud dækkes gennem bl. a. indkomstskat til staten, dels skal amtskommunernes udskrivning over sognekommunerne alene foretages som en indkomstskat; og hertil kommer så endelig, at alle fremtidige stigninger i den sognekommunale udskrivning også alene skal ske via indkomstskatterne, og det vil sige, at gennemsnitlig langt over en tredjedel af de kommunale ejendomsskatter på landet i løbet af de næste 5 år vil falde væk, og at ejendomsskatterne på længere sigt helt vil miste deres betydning. Kommunerne skal så fremover i det væsentlige hente deres indtægter på de skattepligtige indkomster, og dette vil jo blot på lidt længere sigt ikke kunne ske uden meget væsentlige forhøjelser af skatte- og ligningsprocenterne i sognekommunerne. Jeg behøver i denne forbindelse blot at henvise til de beregninger, som ledsagede indenrigsministeriets besvarelse af nogle spørgsmål, som blev stillet fra det udvalg, der blev nedsat vedrørende det i foråret fremsatte forslag. Det fremgik af disse beregninger, at der ved en fuldstændig omlægning af de amts- og sognekommunale ejendomsskatter til kommunal indkomstskat ville ske en stigning i den gennemsnitlige sognekommunale skatteprocent fra 7,1 pct. til 12,8 pct., og at de gennemsnitlige skatteprocenter i enkelte amter ville ligge på mellem 10,8 og 14,8. For enkelte sognekommuner kunne der endda blive tale om skatteprocenter på helt op over 20.

Disse tal viser, at det ikke er en realistisk tanke at lade den sogne- og amtskommunale udskrivning ske udelukkende over indkomsterne, og det er jo i realiteten det, oppositionspartierne her sigter henimod. I mange små sognekommuner vil der slet ikke være tilstrækkeligt indkomstskattegrundlag til stede, og jeg kan her også henvise til den beregning, der i besvarelsen til det udvalg, som dengang arbejdede med forslaget, er foretaget vedrørende en lille sognekommune i Sorø amt, hvor 2 store ejendomme i denne kommune beslaglægger to tredjedele af kommunens areal. Her vil skatteprocenten ved en fuldstændig omlægning stige ikke mindre end fra 3,3 til 14,5.

Forslagsstillerne har ganske vist ved at foreslå øgede statstilskud opnået, at de kommunale indkomstskatteforhøjelser i første omgang ikke bliver særlig store, og det er jo heller ikke så helt små statstilskud, man har fundet var nødvendige for at få tallene til at passe. Statstilskuddet tilsælger imidlertid alene det, som sker i første omgang, men ændrer ikke forslaget principielle sigte. Dels skal midlerne til ydelse af statstilskud tilvejebringes på en eller anden måde og fortrinsvis gennem statsindkomstskatterne, dels er statstilskud, selv af den størrelsesorden, som man her regner med, i hvert fald kun i første omgang i stand til at holde igen på den kommunale indkomstskatteforøgelse.

Der er vel i denne forbindelse også grund til at mærke sig, at oppositionspartierne ved at lade staten overtage en del af den mellemkommunale refusion forøger uligheden mellem kommunegrupperne imellem, idet jo først og fremmest de mere velhavende kommuner, der bedst vil kunne bære en forøgelse af indkomstskatterne, vil få de store lettelser.

Der kan måske også være grund til at fremhæve en anden efter min mening uheldig side ved forslaget. Det foreslåede forhøjede tilskud vil jo med de foreslåede fordelingskriterier føre til, at staten i første omgang for en række amters vedkommende kommer til at overtage størsteparten af de beløb, som amtsrådene hidtil selv har kunnet udskrive. Jeg mener hermed, at det kan være en farlig vej at gå, hvis man sådan uden videre tager udskrivningen helt væk fra de organer, der skal tage stilling til, hvilke udgifter og hvor store udgifter der skal afholdes. Tilskud af en størrelsesorden som den, der her er tale om for amtskommunernes vedkommende, vil i deres konsekvenser i hvert fald — det vil sige, hvis tilskuddene forhøjes i takt med stigningen i udskrivningsbehovet fremover — føre til en udvikling, som kan umyndiggøre amtsrådene til fordel for de statslige organer og dermed også bidrage i nogen grad til at undergrave det lokale selvstyre.

Når den ærede ordfører for forslagsstillerne anfører, at man bør komme væk fra beskatningen af bolig, vil jeg gerne tilslutte mig denne opfattelse. Gennem fikseringen af ejendomsskylden til sognekommuner og

[Indenrigsministeren.]

amtskommuner agter regeringen netop, kan jeg godt sige, at hindre yderligere forøgelse af denne beskatning.

Som jeg allerede tidligere har sagt, har dette forslag et sigte, nemlig en fuldstændig eller dog næsten fuldstændig ophævelse af de kommunale ejendomsskatter, og det kan regeringen ikke gå ind for. Ejendomsskylden er vi indstillet på at afskaffe, men vi mener ikke, at det kan gøres så hurtigt som her foreslået, og således at de nuværende ejere indkasserer hele gevinsten ved ejendoms-skyldens bortfald på de almindelige indkomstskatteyderes bekostning. Ved en fiksering og en gradvis aftrapning af den sogne- og amtskommunale ejendomsskyld vil nybyggeriet jo blive fritaget for ejendomsskyld, og de ældre ejendomme vil også gradvis blive lettet for denne beskatning.

I modsætning til de to oppositionspartier er vi af den opfattelse, at der såvel i byerne som på landet skal opkræves grundskyld af en passende størrelse. Det, man kan anke over ved det bestående system, er imidlertid, at grundskylden opkræves så uensartet i de forskellige sognekommuner, og at denne uensartethed yderligere forøges gennem forskellene i den amtskommunale udskrivning af grundskyld. Denne uensartethed vil kunne afhjælpes ved en udvidelse af amtskommunernes beskatningsgrundlag og ved fastsættelse også af passende grænser for sognekommunernes udskrivning af grundskyld. Det er det, regeringen med sit forslag agter at gøre.

Jeg bemærkede med glæde, at ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, gjorde opmærksom på, at forslaget selvfølgelig var et forhandlingsgrundlag. Jeg vil gerne sige tak for denne udtalelse, og jeg vil særlig gerne sige tak, såfremt der heri ligger en erkendelse af, at den gennem forslaget tilkendegivne tanke om en næsten fuldstændig afskaffelse af grundskylden alligevel ikke kan stå for en nærmere prøvelse, og et ønske om fordomsfrit at forhandle om en mere ligelig opkrævning af grundskyld på et passende niveau. Det tror jeg der vil være grundlag for, og jeg tror, at vi i fællesskab kan finde frem til en virkelig løsning af disse spørgsmål. Jeg er helt enig i, at det vil være uheldigt, om der skal være eller blive væsentlige stig-

ninger i ejensomsskatteudskrivningen til amts- og sognekommunerne, inden en ændring bliver gennemført. På den anden side vil jeg også gerne straks gøre opmærksom på, at det måske kan blive vanskeligt at foretage så omfattende ændringer i udskrivningssystemet med en så kort tidsfrist, som vi faktisk står over for; en fuldstændig omlægning vil vel vanskeligt kunne gennemføres med virkning allerede fra skatteåret 1961-62. Regeringen stiler imidlertid mod at fremsætte lovforslag, også fremsætte det hurtigst muligt efter nytår, og hvis viljen så er til stede, kan nyordningen måske træde i kraft allerede 1. april 1961.

Må jeg slutte med at sige, at jeg lægger meget stærk vægt på, at man også fra begge sider — og fra begge sider i salen — virkelig viser en forhandlingsvilje, som kan føre til en løsning af det problem, vi her står over for, og helst ser vi, at det bliver en løsning på det bredest mulige grundlag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg tror, det er Steen Steensen Blicher, der i Diana siger, at enhver sag har to sider, hvorfra den skal beskues. Det forekommer mig, at den højtærede indenrigsminister i de bemærkninger, som han knyttede til de konservatives og venstres forslag til folketingsbeslutning om de amtskommunale skatter, hovedsagelig hæftede sig ved den ene side af sagen, den mere tekniske. Jeg forstod ministeren sådan — og det er i overensstemmelse med åbnings-talen og det, der senere er sagt på vælgermøderne — at vi nu er kommet så langt, at regeringspartierne erkender, at den form for kommunal beskatning af fast ejendom, som vi har, ikke længere kan holde. Det er for så vidt noget glædeligt at konstatere. Jeg husker de mange, mange gange, vi er gået til regeringen, har banket på dens dør; der var lukket, der var slukket, der var ingen hjemme, og når jeg i dag siger tak til den højtærede indenrigsminister, så er det, fordi han er hjemme i dette øjeblik.

Ministeren bebudede et forslag, og vi venter spændt herpå. Vi tager ikke hatten af for manden, før vi har set ham; sådan er indenrigsministeren, og sådan er andre fornuftige mennesker, men jeg vil blot udtale, at jeg håber ikke, at det, dagbladet Poli-

[Thisted Knudsen.]

tiken har givet udtryk for i dag, er regeringens lønligeste tanker om denne sag.

Den højtærede indenrigsminister beskuede altså sagen fra én side og lagde hovedsagelig vægt på det rent tekniske, som man altid kan diskutere, og hvor ingen er i stand til at finde det rette — der kræves hertil et dybtgående arbejde — men ministeren gik uden om det, der er denne sags egentlige kerne: selve skattesystemet, som i tidens løb er opbygget. Det er erkendt gang på gang af den højtærede indenrigsministers parti, af mange i denne sal, at dette skattesystem ikke er heldigt, og jeg tror ikke, der er ét medlem i denne sal, efter at retsforbundet har forladt den, der vil stå op og sige, at den form for kommunal beskatning, vi har i dag, er i orden. Jeg tror, alle i valgkampen — naturligvis undtagen dem i byerne — har måttet erkende, at dette system ikke længere kan holde. Nu håber jeg, at man ikke vil forsøge med en ny lap. Den højtærede indenrigsminister ved, at det har vi gjort mange gange. Vi har kæmpet for større statstilskud til sygehusene. Af hensyn til dette beskatningssystem, hvis virkninger var voldsomme for landbruget og for boligen, har man gang på gang måttet imødekomme os. Man er gået så vidt — det ved den højtærede indenrigsminister også; det er også en erkendelse af en dårlig samvittighed — at man på et vist tidspunkt måtte forhøje tilskuddene til landbruget, hvorved man faktisk satte denne beskatning i forhold til landbrugets forrentningsprocent, hvilket i dag giver landbruget 25 mill. kr. Sådan er der lap på lap, og det har vi måttet medvirke til ud fra det synspunkt, at det var fremskridt. Men hvad er det, vi har tilbage nu? Det er selve systemet, højtærede indenrigsminister, og det er det, vi vil til livs. Jeg har sagt det mange gange, fordi jeg hører til de mennesker, der, når de finder noget er uretfærdigt, vil have lov at kæmpe imod det. Jeg er ikke landmand, men jeg har følt, at denne form for beskatning af landbruget er uretfærdig. Og den dag, medlemmerne ikke tør stå op og sige deres mening, når de finder noget uretfærdigt, er dette høje ting ikke, hvad det skal være.

Se, tager man systemet sådan, som man kender det i dette øjeblik — og det er jo

drøftet meget, meget ofte — for landbrugets vedkommende og spørger: hvad er landbrugets produktionsmidler? så er det jo jorden og landbrugsbygningerne. Det er dér, man begynder, og det er dér, man ender. Engang var det rimeligt og retfærdigt at beskattede dette, men det er det ikke i 1960. I dag beskatter kommunerne landbrugets produktionsmidler, jord og bygninger efter et stigende behov, højtærede indenrigsminister. Det var derom, jeg gerne ville have hørt en udtalelse. Man beskatter boligen, i øvrigt lejerne, også efter et stigende kommunalt behov. Det er altså grundnerven i systemet, og det er den, den højtærede indenrigsminister er kaldet til at ændre.

Vi kan tage boligen. Jeg synes, at i Københavns amt og mange andre steder er det med rette, man anklager os for ikke at løse dette problem. Og så kan jeg da godt sige, for det ved det høje ting, at det erhverv, der tilsyneladende har vanskeligst ved at blive hørt her, det er landbruget. Jeg føler meget ofte, at industrien har langt lettere ved det; det er rimeligt, hvad den får. Hvad der er udgangspunktet for mig i denne sag, er, at der findes et erhverv, der gennem sit arbejde, produktion og eksport skaber 4 milliarder i fremmed valuta. Det er hovedhjørnestenen i dansk økonomi.

Jeg husker, at den højtærede finansminister — der desværre ikke er her — skrev en meget klog artikel i dagbladet Politiken, hvori han sagde: når industrien i Danmark har så gode konkurrencevilkår, som tilfældet er, er en af årsagerne dertil, at det danske landbrug leverer den danske arbejder Europas billigste levnedsmidler. Og så fjøede finansministeren til: så presser disse levnedsmiddelpriser ikke på lønningerne. Der er altså en vis helhed i det. Og så er det, vi kommer og spørger: hvorfor må dette erhverv ikke være fri for en beskatning, som måske nogle siger ikke betyder ret meget? Men vi ved alle af erfaring, at hvis man står og skal bruge en hundredkroneseddel og ikke har den, er det nu ikke morsomt. Det er her, der er noget centralt, som vi gerne vil pege på.

Jeg er lidt ked af den højtærede indenrigsministers udtalelser om ængstelse for, at vi ikke kunne nå at blive færdige pr. 1. april

[Thisted Knudsen.]

1961. Jeg synes i og for sig, regeringen har tid nok — ikke, højtærede indenrigsminister? — og jeg må også nok have lov at tilføje, at man vel næppe kunne forlange, at indenrigsministeren skulle vedgå arv og gæld efter den tidligere indenrigsminister. Det er for meget forlangt.

Men alligevel, hvad er det, vi står over for, og hvad virker afgørende for os? Det er bl. a. den økonomiske usikkerhed, der præger ikke mindst landbrugets fremtid. Vi står over for nye lønforhandlinger. Den højtærede statsminister har viseligt advaret og sagt: vis forsigtighed; der er ikke mere at dele end det, vi har. En landmand vil måske med fuld ret kunne sige: vi har allerede delt det, vi har, så der er ikke noget at hente hos os. Men det er givet, at ethvert barn her i landet ved, at disse overenskomstforhandlinger vil føre til stigende lønninger, hvor store kender vi ikke. Vi ved også, at de stigende lønninger bundfælder sig i omkostningsniveauet her i landet. Der er visse erhverv, der kan lade disse omkostninger gå videre, men der er ét erhverv, der ikke kan det, nemlig landbruget, som sidder tilbage med smerten, og som må bære hele byrden. Det samme gælder i øvrigt for eksportindustrien.

Den højtærede indenrigsminister, som jeg respekterer, kender kommunerne. Den højtærede indenrigsminister ved også, hvordan det går i amtskommunerne i dette øjeblik, hvor man sidder og forhandler om budgettet. Viborg amt f. eks. går halvanden million kroner frem, og det bliver nok vanskeligt at finde et amt, hvis udgifter ikke vil stige med en million kroner om året, hvis der ikke sker noget.

Hvem skal så egentlig betale disse stigninger? Det ved den højtærede indenrigsminister også; det skal landbruget gennem beskatning af dets produktionsmidler, og det skal ejendomsbesidderne gennem beskatning af deres bolig. Derfor er det, vi hævder meget, meget kraftigt, at denne sag trænger sig på. Vi har i denne forbind-

delse også peget på statsgrundskylden og på de nye vurderinger, som lægger nye byrder på landbrug og bolig.

Jeg vil gerne spørge den højtærede indenrigsminister — vi taler jo frit ud her i tinget — om den højtærede minister med hensyn til den nye vurdering, som betyder, at staten, hvis der ikke sker noget, vil indkassere endnu mere fra landbruget og boligen, har gjort sig tanker om, at regeringen skal gribe ind her, eller sidder han ganske roligt med hænderne i skødet og venter? Ja, jeg spørger bare, så kan den højtærede indenrigsminister svare, hvis han vil, men sagen er meget aktuel.

Vedrørende mulighederne for en reform vil jeg igen henvise til, at den nuværende højtærede statsminister har udtalt nogle vise ord herom. Han sagde nemlig, da vi stod over for en reform af de personlige skatter, at det var lettere at reformere, når man havde noget at reformere med — og her tænkte den daværende finansminister vel på det overskud, han havde. Det er vise ord: det er lettere at reformere, hvor der er noget at reformere med. Det er derfor, jeg mener, at indenrigsministeren burde udnytte chancen; jeg tror, han næsten ville få en glorie om sit hoved, hvis han kunne løse denne opgave, som mange af hans kolleger ikke ville have løst på grund af gamle fordomme. For resten viste den højtærede indenrigsminister også fordomme. I hvilken forbindelse mon? Jo, det var i forbindelse med de personlige skatter og de store gårdes stilling her. Det er jo noget, man har kørt frem med, lige siden den højtærede indenrigsminister var en ganske lille dreng. Men er det da retfærdigt og rimeligt, at 199 000 landboere skal leve under et uretfærdigt system, fordi man vil ramme 1 000? Har det noget med retfærdighed og rimelighed og fornuft at gøre? Det er et spørgsmål, som må ordnes.

Eller lad os tage personskatterne. Er det en forbrydelse, at vi i byerne skal betale personlige skatter, hvor vi dog betaler efter indkomst? Åbenbart er det en forbrydelse,

[Thisted Knudsen.]

at man ude i landkommunerne betaler personskatte. Det, vi skal sigte imod, er for så vidt ikke en forøgelse af personskatte; det, vi i dag skal erkende, er, at der nu er mulighed for at ændre byrdeforholdet mellem staten og kommunerne. Jeg takker for, at folkepensionsudgifterne skal overtages af staten; det har vi igennem lang tid sagt var rigtigt. Det er en af de veje, man kan gå, men der er andre. Jeg nærer slet ikke frygt for, at resultatet af at forøge statstilskuddet til kommunerne vil blive, at det kommunale selvstyre svækkes. Det tror jeg ikke man behøver at være bange for. Den højtærede indenrigsminister er kendt med kommunernes forhold og ved, at det er meget fornuftige mennesker, der sidder i de kommunale råd — lige så fornuftige som alle de ærede medlemmer herinde — og at man i kommunerne administrerer lige så godt som hos staten. Jeg mener ikke, at vi i kommunerne lader os påvirke af, om vi får lidt mere eller lidt mindre fra staten. Vi ønsker det kommunale selvstyre bevaret, vi ønsker amtsrådene bevaret, fordi der dog er en lang række opgaver, som kommunerne har fælles, og som må løses.

Må jeg så med hensyn til tidsfristerne sige, at det haster. Det er det centrale. Hvis ministeren kommer med et lovforslag omkring midten af januar, så er man villig til at arbejde hurtigt. Der er ingen, der vil holde sig tilbage; vi kan godt forcere et stykke arbejde frem. Jeg har været med til at vedtage bevillinger på 200-300 millioner på en nat herinde, og her drejer det sig jo slet ikke om beløb af den størrelse. Vi har meget materiale i orden, og hvis der er vilje fra alle sider til at komme igennem, således at udgiftsstigningerne ikke skal bundfælde sig i nye ejendomsskatte, må der handles inden den 1. april. Indenrigsministeren er en flittig mand, og vi er arbejdsvillige; i fællesskab kan vi nå et resultat inden 1. april. For os er det, som jeg sagde ved fremsættelsen, afgørende, at vi får en nyordning inden 1. april næste år.

Holger Eriksen: Jeg forstår egentlig ikke, hvorfor det foreliggende forslag er fremsat. De ærede forslagsstillere har jo tidligere haft lejlighed til at præcisere deres syns-

punkter. De har tidligere på forskellig måde, bl. a. gennem den højtærede statsministers udtalelser, fået fastslået, at regeringen af fuld kraft arbejder på forslag vedrørende de problemer, der her er tale om. Det er yderligere blevet bekræftet af den højtærede indenrigsminister, og der havde derfor været god grund til at afvente regeringsforslaget; det vil dog alligevel blive det, de kommende forhandlinger vil dreje sig om. Det har man imidlertid ikke ønsket, og resultatet er derfor, at vi nu i dag har mulighed for at gentage, hvad der blev sagt, da forslaget sidst var fremsat, og at vi får den samme mulighed for gentagelse, når regeringsforslaget foreligger, formodentlig i løbet af et relativt kort antal mødedage.

Jeg skal dog ikke falde for denne fristelse at nøjes med at henvise til det, mit partis ordfører anførte, da sagen sidst var til behandling, og til de udtalelser, der nu er fremsat af den højtærede indenrigsminister, men gøre et par principielle bemærkninger.

Den første angår den fundamentale fejltagelse, man gør sig skyldig i, hvis man tror, at amtskatterne i øjeblikket alene bæres af ejere af fast ejendom. Disse skatter bundfælder sig nemlig i huslejen, og da enhver, der har ophold i amtskommunen, må antages at have et sted at bo, vil de derigennem komme til at betale deres andel af amtskatterne. Om denne fordelingsform så er den rigtige, kan man naturligvis diskutere, og det er også derfor, regeringen vil tage hele problemet op til overvejelse. Men hvis man i øjeblikket tænker sig, at en væsentlig del af de amtskommunale ejendomsskatte bortfaldt, stiller jeg mig meget tvivlende over for den tanke, at det straks ville betyde en tilsvarende reduktion af den afgift, lejeren må erlægge til husejeren. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det ville blive den sidstnævnte, der tog fordelene, medens lejeren måtte udrede de stigende indkomstskatter, som ændringen medførte.

Når den ærede ordfører for forslagsstillerne i sin fremsættelse sagde, at landbruget har krav på en ændring, og spurgte, hvilke andre erhverv man turde byde en skattepolitik af en sådan beskaffenhed, er der grund til at pege på, at en omlægning, der letter den ejendomskattelige byrde specielt for landbruget, vel ville gavne ejen-

[Holger Eriksen.]

domsbesidderen af i dag, men ikke erhvervet som sådant og dermed heller ikke ejendomsbesidderen af i morgen.

Jeg læste for et par år siden et referat af en tale, som en tysk professor i landøkonomi havde holdt ved et stævne i Tyskland. Denne professor påpegede det aldeles rigtige, at den storstilede beskyttelse, der ydes det tyske landbrug, ikke kommer erhvervets udøvere til gavn. Den bliver nemlig kapitaliseret og ved ejerskifte omsat til øget gæld for brugeren. Man kan opstille følgende årsagsrække: beskyttelse, subsidieordning eller skattelettelse, hvad ejendomsskatterne angår; det giver altid højere salgspriser og dermed øget gæld for den nye bruger. Hvis man f. eks. fulgte det forslag, der er fremsat af formanden for Tolvmandsforeningerne, hofjægermester Garth-Grüner — jeg tror, det lød på en årlig statslig ydelse på 40 kr. pr. td. land til hver landbruger — og hvis man kunne skabe nogenlunde garanti for, at denne ydelse ville være vedvarende, ville de pågældende ejendomme straks stige i pris med den kapitaliserede værdi af denne statslige ydelse. Nu er der naturligvis adskillige, der vil sige: det kan være os ligegyldigt, om vi skal skatte til kapitalen eller til samfundet; men det gælder ikke i forbindelse med de amts- eller sognekommunale ejendomsskatter. Hvis man f. eks. letter en ejendomsbesidder for en skattebyrde, der kapitaliseret svarer til 20 000 kr., vil ejeren straks tilegne sig dette beløb med det resultat, at den nye ejer får en gæld af tilsvarende størrelse, men denne nye ejer vil derved ikke være ligestillet med den forrige ejer før skattnedsættelsen. Det offentlige må nemlig have sine udgifter dækket, og det vil i så fald ske gennem større personlige skatter. Foruden den øgede gældsbyrde ville den nye ejer derved samtidig have fået en øget skattebyrde. Det, han havde opnået ved en såkaldt reform, var større udgifter, end han havde i forvejen. Men selvfølgelig vil en omlægning af skatterne fra ejendom til indkomst betyde øjeblikkelig fordel for mange ejendomsbesiddere, og denne fordel er naturligvis størst, hvis vedkommende har en ringe skattemæssig indkomst, eller hvis en del af indkomsten unddrager sig beskatning.

Jeg skal i denne forbindelse henvise til en artikel i *Finanstidende* den 26. august 1960. Man fastslår dér, at kontorchef S. P. Jensen fra De samvirkende Landboforeningers sekretariat har gjort op, at man kan finde landbrugets nettoindkomst ved fra dets nettofaktorindkomst at trække de samlede omkostninger til den lønede arbejdskraft, ejendomsskatter, renter af den samlede gæld og forsikringsudgifter. Slutbeløbet skulle derfor for 1957 blive en indkomst for samtlige landbrugere på 2 334 mill. kr., og, siger kontorchefen, dette er i ganske god overensstemmelse med de skattemæssigt opgivne indtægter. *Finanstidende* peger imidlertid på, at beløbet ikke omfatter værdien af egen bolig, der ifølge Landøkonomisk Driftsbureaus undersøgelser kan ansættes til 130 mill. kr. Det omfatter heller ikke indkomsten fra bierhverv, formuebesiddelse og arbejde uden for landbrugserhvervet. Disse indkomster anslås efter undersøgelser til 140 mill. kr. Forsigtigt ansat har landbrugets nettoindkomst for det nævnte år været 3 200 mill. kr., når man til de skattemæssige indtægter lægger det beløb, der er trukket fra for betalt skat for det foregående år. Det vil altså sige, at der kommer til at mangle 600 mill. kr. *Finanstidende* skriver i den anledning — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Hvor er de sidste 600 millioner blevet af? Mere konstruktiv end den direkte besvarelse af dette nærgående spørgsmål er måske en konstatering af, at landbruget ved at spare marginalskatten af 600 mill. kr. — formentlig et beløb af størrelsesordenen 150 mill. kr. — indtager en begunstiget særstilling i sammenligning med hovedparten af de danske skatteydere. En særstilling, som yderligere accentueres derigennem, at erhvervets forbrug af egne produkter i begge opgørelser ikke er medregnet — og ikke skal medregnes — til detailsalgsværdi, men kun til den værdi, som svarer til erhvervets egne salgspriser. Den heraf følgende begunstigelse i forhold til erhverv, som ikke har adgang til forbrug af egne produkter, er af statistisk departement for tidligere år opgjort til ca. 130 mill. kr., og beløbet kan ikke antages at have været mindre i 1957.“

[Holger Eriksen.]

Jeg kan føje til, at der muligvis er tale om et betydelig større tal. Statistisk departement har nemlig det pågældende år nedbragt nettofaktorindtægten ved at lade udgiften til afskrivning og vedligeholdelse stige fra 600 mill. kr. til 900 mill. kr. uden at anføre nogen begrundelse derfor. Rigtigheden af denne forhøjelse bestrides bl. a. stærkt af professor Jørgen Pedersen, der går så vidt, at han siger, at resultatet synes så urimeligt, at man tvinges til at mistænke rigtigheden af det grundlag, hvorpå beregningen er foretaget.

Jeg tror, at det er rimeligt, at man lader disse oplysninger indgå i overvejelserne; i hvert fald ville det være hensigtsmæssigt, om oppositionen satte sig ind i dem, før man talte om, at landbruget er et stakkels skattemæssigt mishandlet erhverv.

H. C. Toft: Det ærede medlem hr. Holger Eriksen stillede i indledningen af sin tale det spørgsmål: hvorfor fremsætter oppositionen sit forslag netop nu? Jeg synes egentlig, at den tale, den højtærede indenrigsminister holdt, og hvori han erklærede, at det ikke var givet, at man kunne nå at få rettet på amtsejendomsskatterne inden 1. april 1961, i allerhøjeste grad begrunder, at oppositionen rejser spørgsmålet på ny.

Det er rigtigt, at det er tredje gang, forslaget nu foreligger. Første gang blev det behandlet her i salen, anden gang nåede man ikke så vidt; det var lige forud for valget. Jeg kunne for så vidt godt i mine betragtninger i dag nøjes med at henvise til, hvad der blev sagt dengang; men jeg vil alligevel nu gerne understrege, at når vi på ny har fremsat vort forslag, er det, fordi vi tillægger det en så stor betydning — ikke mindst under hensyn til den vanskelige situation, som landbruget befinder sig i — at man får gennemført de tanker, vi her har givet udtryk for, så landbruget bliver lettet for amtsejendomsskatterne. Jeg håber, at man trods den højtærede indenrigsministers tvivl om, hvorvidt man kunne nå det, kan få gennemført en nedsættelse af amtsskatterne med virkning fra 1. april 1961.

Jeg håber også, at den højtærede indenrigsminister vil være mere lydhør over

for det forslag, som oppositionen har fremsat. Det kan ikke være rigtigt, at vi fortsat skal bevare amtsejendomsbeskatningen og grundskatterne til amtet. Det er en urigtig måde at fordele udgifterne på. Det har efter vor opfattelse været forkert gennem mange år, og det konservative folkeparti har gennem de sidste 30 år virket for en omlægning af amtsbeskatningen. Vi kan da kun glæde os over, at der nu her i folketings-salen er blevet bredere og bredere tilslutning til de synspunkter, der går ud på, at amtsbeskatningen hviler på et urimeligt og uretfærdigt grundlag. Grunden dertil må man måske navnlig søge i, at den befolkningsmæssige udvikling på landet i allerhøjeste grad har medvirket til, at det, der allerede var urimeligt og urigtigt for 30 år siden, i stærkere grad er det i dag.

Det danske landbrug står i en situation, hvor vanskelighederne er store. Forud for valget, under åbningsdebatten, gav jeg udtryk for, at de gode tider, som den højtærede statsminister nævnte vi havde her i landet, ikke var kommet til landbruget; og når den højtærede statsminister dengang sagde, at regeringen gerne ville medvirke til, at alle fik part i de goder, som de gode tider bragte landet, måtte jeg dengang fremhæve, at det havde landbruget ikke fået. Tværtimod havde regeringen afvist de forslag, vi havde stillet bl. a. om en omlægning og en lettelse af amtsskatterne, den byrde, man har lagt på landbruget.

Jeg havde derfor håbet på et hurtigt resultat nu, da den nye regering er sammensat; jeg havde håbet, at det var det parti, der ikke længere er med i regerings-samarbejdet, ej heller længere er med her i salen, der havde vanskeliggjort det for regeringen dengang i højere grad at imødekomme oppositionens synspunkter på et tidligere tidspunkt. Det er rigtigt, som den højtærede indenrigsminister sagde, at da vort forslag var til behandling, efter at vi første gang fremsatte det sidste forår, afviste regeringspartierne det, idet man sagde, at man ville komme med et andet forslag, således som også skitseret af den højtærede indenrigsminister, hr. Hans R. Knudsen, i dag.

Nu er der imidlertid næsten gået $\frac{3}{4}$ år, og regeringen er altså ikke kommet så langt med det, at man kan være sikker på, at et

[H. C. Toff.]

eventuelt forslag fra regeringen kan få virkning fra 1. april. Jeg tror derfor, det er helt rigtigt, at oppositionen nu har fremsat sit forslag igen. Vi håber hermed også at have, om jeg så må sige, fået sat mere skub i regeringen, så at regeringen meget hurtigt må fremsætte et forslag, og jeg håber meget på, at vi kan få et forslag igennem, der rigtig kan gavne landbruget, inden det nye år begynder den 1. april, og også så betids, at amtskommunerne kan tage hensyn hertil, når de skal lægge deres budget i tiden før den 1. april.

Jeg havde altså ventet og håbet — efter at retsforbundet ikke længere havde medlemmer i regeringen — at den imødekommenhed, der, da man behandlede forslaget sidste forår, blev vist af det ærede medlem hr. Baunsgaard, at de udtalelser, der blev fremsat af den højtærede landbrugsminister, hr. Skytte, i det radikale venstres fjernsyns-udsendelse, at de udtalelser, der fremkom fra de fynske husmænds formand, Albert Hansen, også i foråret, og at den tale, den højtærede statsminister holdt ved folketingets åbning, skulle sige, at man nu var parat til at imødekomme oppositionens forslag i højere grad, end den højtærede indenrigsminister har gjort det i dag.

Vi kan ikke opretholde en så urimelig beskatning, som ejendomsbeskatningen til kommunen er. Jeg nævnte, sidst vi behandlede et forslag af denne art, et eksempel, og jeg vil gerne have lov til at fremdrage det igen. En landmand, der ejer en gård på 50 tdr. land af den gode jord, en mand, der driver jorden godt, og som havde en skattepligtig indkomst sidste år på 12 000 kr., måtte som personskat til kommunen betale 1 112 kr., som ejendomsskat til kommunen 1 090 kr. og som ejendomsskat til amtet 1 011 kr. I alt måtte han således betale en samlet kommunal beskatning på 3 213 kr. En ikke-ejendomsbesidder i samme kommune, altså en skatteyder, der kun betalte direkte personskat til kommunen, skulle have en skattepligtig indkomst på over 30 000 kr. for at svare en lige så stor skat som den, den nævnte landmand svarede af en indkomst på 12 000 kr.

Det er klart, at et sådant grundlag kan man ikke arbejde videre på, og jeg vil derfor understrege nødvendigheden af, at vi får

en omlægning af amtsskatterne, således at man ikke fremover i landbruget skal arbejde med faktisk en forlods produktionsafgift på varer, der i væsentlig grad skal eksporteres, hvorved landbrugets konkurrenceevne vanskeliggøres.

Under debatten i dag er også rejst spørgsmålet om amtsejendomsskatternes virkning på boliger, og jeg vil derfor gerne understrege de synspunkter, som vi fra konservativ side gav udtryk for, da vi sidst behandlede amtsejendomsskatterne i folketinget. Vi sagde dengang, at vi ønskede at lette boligudgiften både for den, der sidder i et parcelhus, og for den, der sidder i en lejet lejlighed, gennem nedsættelse af ejendomsskatterne, således at man derigennem påvirkede huslejerne i nedadgående retning, altså det modsatte af det, regeringen foretog sig for et års tid siden, da man over ejendomsskatterne forøgede udgifterne til bolig både for den, der ejer familiehus, og for den, der må betale leje.

Jeg erindrer fra den sidste debat, at den daværende ordfører for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Ove Hansen, oplyste, hvordan netop amtsejendomsskatterne virkede på ejendomme ude i Københavns amt. Det konservative folkeparti ønsker både gennem dette forslag om en nedsættelse af amtsejendomsskatterne at påvirke udgiften til bolig i nedadgående retning og med vor politik i øvrigt at medvirke til at holde priserne nede på grundene, og derfor vil jeg gentage, at vi anser det for ikke blot rigtigt, men nødvendigt, at der åbnes adgang til, at der i større omfang kan bygges i de såkaldte mellemzoner. Det er jo klart, at i det omfang man indsnævrer det antal grunde, der kan købes, påvirker man grundpriserne i opadgående retning og dermed også lejeniveaue og udgiften til bolig for alle derude. Derfor vil det være rigtigt at sige til regeringen, at hvis man vil medvirke til at holde boligudgiften nede, må man også, som jeg her har hævdet, medvirke til i større omfang at åbne adgang til, at der kan bygges i mellemzonerne, hvor der efter de oplysninger, der er tilflydt mig, mange steder er veje og muligheder for at bygge.

Hvis vore forslag føres igennem, vil det ikke blot betyde en lettelse for landmændene, som i særlig grad føler sig ramt af amtsejendomsskatterne, men det vil altså

[H. C. Toft.]

også bevirke en lettelse for dem, der skal bo, særlig ude i omegnskommunerne, hvor lejeudgiften er stor.

Den højtærede indenrigsminister nævnte i sin tale før, hvorledes skatteprocenterne ville stige ude i kommunerne; hvis man overførte al ejendomsbeskatning, både amts-ejendomsskatterne og den kommunale ejendomsskat, til en personlig skat til kommunen, ville skatten stige med så og så mange procent — og det var store tal. Men hvorfor stiller man det sådan op? Det var jo ikke oppositionens forslag. Vi ønskede at nedsætte kommunernes og amtnernes udgifter ved et øget statstilskud, og samtidig med at vi ville pålægge kommunerne at overtage en del af den skat, som er pålagt gennem ejendom til amtet, som en personskat til kommunen, ville vi lette folkepensionsudgitterne for kommunen, således at ordningen ikke fik den virkning, som den højtærede indenrigsminister før sagde, idet det i gennemsnit efter 5 års forløb ville dreje sig om en forhøjelse af skatteprocenten fra 0,5 til 1 ude i kommunerne — og det er jo helt andre tal end dem, den højtærede indenrigsminister nævnte.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale, at forslaget får en hurtig og velvillig behandling i et udvalg, og jeg håber, at det er regeringens hensigt — hvad alt tyder på — hurtigt selv at fremkomme med et forslag. Jeg må opfatte det sådan, at vort forslag ikke vil få samme behandling som sidste gang, da det blev henvist til et udvalg, hvor arbejdet skulle ledes af en socialdemokratisk formand, den nuværende højtærede indenrigsminister, og man faktisk ikke kom længere end til, at der blev stillet spørgsmål og kom svar. Jeg forstår, at regeringen har til hensigt ikke at fremme vort forslag, før regeringen har fremsat sit eget lovforslag. Derfor siger jeg: lad os komme til arbejdet; så håber jeg regeringen vil være mere imødekommende over for vore synspunkter, end den højtærede indenrigsministers tale i dag gav udtryk for.

Kirkegaard: Den ærede ordfører for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, nævnte både i sin fremsættelse-tale og i sine bemærkninger i dag også som begrundelse for forslaget landbrugets van-

skeligheder. Nu er forslaget jo en gammel kending, og det er ikke min agt at sige mange bemærkninger om det; jeg vil gerne henvise til de bemærkninger, som min partifælle det ærede medlem hr. Baunsgaard fremsatte, da et lignende forslag var til behandling i tinget i foråret.

Det er jo også under de politiske forhandlinger her allerede i denne samling nævnt flere gange, at landbruget ikke havde fået del i den almindelige indkomststigning i landet i de senere år. Det er en for landbruget dårlig udvikling, som mit parti gerne vil være med til at ændre i gunstig retning for landbruget. Men jeg tror ikke, vi kan bruge det fremsatte forslag som grundlag for en sådan ændring, for så vidt jeg kan se, vil forslaget, hvis det bliver gennemført, kun give fordele til nogle landmænd, måske endog kun til nogle få landmænd, men ikke til alle landmænd, og det kan formentlig ikke være forslagsstillernes mening.

Nu har jo i mange år de faste skatter indtaget en meget fremskudt plads i den offentlige debat både på politiske møder og måske ikke mindst på faglige møder, på landboforeningsmøder. Nu er jeg vidende om, at landboforeningerne — jeg er selv medlem af en sådan, selvfølgelig — har arbejdet med en såkaldt garantiskatteordning, og jeg har stillet store forventninger til en sådan garantiskat. Hvis det var muligt herigennem at finde en formel, som hele landbruget og i øvrigt også det høje ting kunne blive enig om, ville det være en stor fordel for os alle. Det ville være interessant at få nogle oplysninger om denne garantiskat, som landbruget altså har arbejdet med, men i øjeblikket er formanden for De samvirkende danske Landboforeninger, det ærede medlem hr. Anders Andersen, vist ikke til stede i salen og er derfor afskåret fra at give oplysninger i dag, måske har han heller ikke lyst dertil, hvad ved jeg; jeg håber imidlertid, at vi i det udvalg, som jeg venter bliver nedsat, kan få oplysning om denne såkaldte garantiskatteordning.

Inden jeg tager endelig stilling til det forslag, vi behandler i dag, vil jeg gerne se det lovforslag, som den højtærede indenrigsminister i dag har bebudet at ville fremsætte. Jeg har ikke noget at indvende

[Kirkegaard.]

imod, at det foreliggende forslag til beslutning går i udvalg.

Hørluf Rasmussen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning er, efter hvad der står i bemærkningerne, fremsat for at modernisere beskatningsgrundlaget i landkommunerne. Jeg ved ikke, hvad man nærmere skal lægge i ordet modernisere. Hvis man mener, at man vil rationalisere og forenkle det kaotiske beskatningsområde, som den samlede ejendomsbeskatning er med sine tre forskellige slags skatter og tre forskellige opkrævningsmyndigheder, så synes jeg ikke at der ved det foreliggende forslag vil kunne opnås særlig meget i den retning.

Kernen i forslaget må vist også være, at man tilsligter at flytte visse skatter, som nu udredes af en mindre befolkningsgruppe, over på hele befolkningen. Det drejer sig om 167 mill. kr., men da disse skatter fradrages i den personlige skattepligtige indkomst, er det beløb, der egentlig er tale om at flytte, reelt langt mindre, måske ca. 110-120 mill. kr. årligt, og da de, der bliver lettet for disse skatter, vil se en del af dem igen i form af forøgede personlige skatter, bliver nettoflytningen endnu mindre. Det er altså ikke noget revolutionerende forslag, men det giver anledning til visse principielle betragtninger fra vor side.

Det er i bemærkningerne til forslaget anført, at det gældende system medfører en skæv fordeling i skatteudskrivningen, og det må man til en vis grad indrømme. Hvorfor skal én ejendom svare større skatter end andre, blot fordi den ligger i et særligt område med store amtskommunale opgaver, hvis løsning måske ikke gavner den enkelte ejendom eller ejer, men hvis løsning lige så meget gavner andre beboere i området? Men fører dette system til, at disse faste skatter helt skal fjernes fra de pågældende ejendomme? I almindelighed er disse ejendomme erhvervet på det vilkår, at de skal udrede visse afgifter til det offentlige. De faste skatter, i hvert fald grundskatterne, er udtryk for en prioritet, som det offentlige har i disse ejendomme. Hvis man stryger denne prioritet, betyder det en gevinst til den nuværende ejer af ejendommen, en gevinst, som kan kapitaliseres, og som han

kan indkassere ved et fremtidigt salg. Jeg har lidt svært ved at se det retfærdige i, at befolkningen i almindelighed skal yde en snæver kreds, de nuværende ejere, denne gevinst. Mon man ikke derfor skulle søge en anden udvej for at råde bod på de uligheder i den nugældende ejendomsbeskatning, som forslagsstillerne bruger som argument?

Hvad den sognekommunale ejendomsbeskatning angår, vil man lægge loft derover; men dermed afskaffer man ikke de allerede eksisterende uligheder, og de er store fra egn til egn. Mon ikke løsningen af dette problem skal søges i sammenhæng med en omlægning af kommunegrænserne og kommunalbeskatningen i det hele taget? Når man så har tilvejebragt fornuftige kommunestørrelser, kan man begynde at overveje, om man egentlig i et så lille land som vort har behov for den her omhandlede amtskommunale administration. Når staten alligevel skal bevilge hovedparten af pengene, er det måske et symptom på, at de pågældende opgaver egentlig er statslige.

Jeg siger dette, fordi jeg er tilhænger af kommunalt selvstyre; men for at dette selvstyre skal kunne trives, er det nødvendigt, at man nøje klargør sig, hvad der faktisk er, og hvad der bør være dette selvstyres indhold, og derpå bestræber sig på at effektivisere og demokratisere den virksomhed, det drejer sig om, i stedet for at forsvare funktioner, som i realiteten for længst er gledet det kommunale selvstyre af hænde. Jeg er overbevist om, at en sådan ransagning ikke alene af opkrævningssystemet, men først og fremmest af de underliggende administrative problemer, også vil give løsningen på, hvem der skal afholde udgifterne, og på, hvordan vi skal forenkle ejendomsbeskatningen og ikke alene gøre den beskatning, som nu er amtskommunal, men også den eksisterende sognekommunale beskatning mere ligelig.

Det foreliggende forslag forekommer mig løsrevet fra denne sammenhæng, og det er i sin kerne en begunstiggelse af den nuværende ejer på bekostning af befolkningen i almindelighed. Vi kan derfor ikke gå ind på det, men vi er villige til, når passende lejlighed byder sig, at drøfte forskellige skævheder, som forslagets bemærkninger berettiget har omtalt.

Bækgaard: Det forslag til folketingsbeslutning, som drøftes her, kan jeg på mit partis vegne gå med til at anbefale, men kun med et vist forbehold. Vort forbehold drejer sig om, at vi principielt ønsker, at ejendomsbeskatningen skal væk og for den amtskommunale beskatnings vedkommende straks og ikke, som nævnt i forslaget, med en aftrapning over 5 år. Vor begrundelse er den — hvad også det ærede medlem hr. Thisted Knudsen var inde på her i tinget den 22. maj 1959 — at jordværdierne beskattes af 3 instanser, sognekommunerne, amtskommunerne og staten. Det kan ikke være rigtigt, at den kilde, hvoraf den betydeligste del af landets eksportindtægt flyder, skal beskattes af en instans mere end det øvrige samfund, og derfor bør denne forskel fjernes hurtigst muligt. Vort landbrugs stilling og vilkår i forhold til andre landes landbrug, som dansk landbrug skal konkurrere med, understreger stærkt det rigtige i vor opfattelse.

Der er i den sidste tid fremkommet ønske om visse subsidier til landbruget i form af tilskud pr. hektar og lignende for bl. a. at bøde på den uretfærdige amtsbeskatning, vi her behandler. Men det er ikke det, landbruget ønsker, og da så langtfra det, mit parti ønsker, fordi det for det første vil sætte en udvikling i gang, som ingen kan være tjent med, og for det andet heller ikke vil hjælpe alle i en amtskommune. For øvrigt er det absolut ikke statsunderstøttelse, landbruget ønsker, men kun ligestilling med de øvrige erhverv.

Til yderligere motivering for at afskaffe den amtskommunale beskatning vil jeg gøre opmærksom på udgifterne til vejenes vedligeholdelse, som er en stor del af amternes udgifter. Her mener vi at motorafgifterne, benzinskatterne m. m. skal bruges til udbygning og vedligeholdelse af vort vejnet, og i den forbindelse vil jeg gerne spørge den højtærede trafikminister, hvad det over-skud på 387 mill. kr., som er konstateret i forslaget til finanslov § 26, omhandlende de til vejformål m. v. bestemte indtægter, er anvendt til.

Angående forslaget om fordeling af folkepensionsudgifterne kan jeg sige, at det høje ting allerede er gjort bekendt med vort partis stilling til folkepensionen, som vi ønsker ordnet efter forsikringsprincipper,

hvad vi agter at fremsætte forslag om senere. Indtil det kan ske, finder vi det naturligvis rigtigt at overføre udgifterne til folkepensionen fra amt og kommune til staten, således som det er foreslået.

Jeg kunne gå meget mere i enkeltheder, men en sag, der i sig selv taler for sin klare ret, således som denne gør, er der ingen grund til at trætte det høje ting med.

Med det forbehold, jeg her har givet udtryk for, kan vort parti give forslaget sin støtte, fordi vi finder, at det er et skridt i den rigtige retning.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Der er under denne debat faldet enkelte bemærkninger, som jeg finder anledning til straks at sige tak for, bl. a. det ærede medlem hr. Thisted Knudsens velvillige udtalelser med hensyn til min fiid. Jeg vil gerne have lov til at kvittere ved at udtale min tillid til den praktiske sans, som jeg altid har følt det ærede medlem hr. Thisted Knudsen er i besiddelse af. Jeg vil også gerne sige det ærede medlem tak for hans altid udtalte interesse for at få realiteterne frem i en sag, og må jeg så dertil føje en tak for, at det ærede medlem nu siger, at man fra oppositionspartiernes side — i hvert fald, sådan har jeg forstået det, fra venstres side — er arbejdsvillig. Det vil jeg takke for.

Derudover vil jeg over for det ærede medlem tilføje en lille bemærkning om den skuffelse, denne debat alligevel har beredt mig, en debat, som jo stort set gav udtryk for ønsket om realitetsforhandlinger. Jeg kan udtrykke denne skuffelse sådan, at jeg egentlig havde ventet, at man nu, da valget og alt det er overstået, var kommet dertil, at så skulle diskussionen først og fremmest være positiv og dreje sig om de punkter, hvor vi kunne finde hinanden og nærme os hinanden i et samarbejde.

Jeg havde under debatten en følelse af, at der ligesom blev trukket for meget frem af den diskussion, vi havde den 26. april, hvor oppositionspartierne så stærkt fremlagde af den harme, der kunne fremlægges, med hensyn til landbrugets beskatningsmæssige stilling. Jeg havde håbet, at debatten nu var kommet til at følge de linjer, hvor man først og fremmest konstaterede, at der på begge sider i salen er enighed om,

[Indenrigsministeren.]

at amtsbeskatningen kunne trænge til en omlægning og en forbedring, og at man så havde kunnet diskutere, hvorvidt man skulle følge den vej, det foreliggende forslag giver udtryk for ved faktisk at lægge hele ejendomsbeskatningen over på indkomsterne. Det har vi ikke kunnet gå med til. Vi erkender, at der er fejl i den amts- og sognekommunale ejendomsbeskatning. Der er mangler, som skal afhjælpes, og der er lempelser, som skal gennemføres, men vi vil gerne advare imod, at oppositionen for at undgå at falde i den ene grøft bevæger sig lige over i den modsatte og ønsker alle ejendomsskatterne lagt over på indkomsts-katten, uanset om denne indkomstskat så skal opkræves gennem stat eller kommuner. Det er faktisk kun dér, forskellen ligger. Der er mange lighedspunkter; der er berøringsflader mellem det forslag, som her er fremsat, og de hovedretningslinjer for det kommende regeringsforslag, som dels er trukket op i åbningstalen, og som jeg dels i dag har sagt noget mere om.

Jeg takker for det tilsagn, man fra forskellig side har givet om at gå ind i realitetsforhandlinger, og jeg håber også, at vi kan nå til et resultat.

Det ærede medlem hr. H.C. Toft stillede ligesom de to forslag op ved siden af hinanden, og jeg må derfor gøre det ærede medlem opmærksom på, at det jo ikke er et lovforslag, der foreligger her. Oppositionen har kun henstillet til regeringen at fremsætte forslag. Jeg har i store træk givet udtryk for, hvad regeringens lovforslag vil omfatte. Jeg har givet tilsagn om, at dette forslag kunne ventes straks efter nytår, og regeringen vil gøre, hvad der er muligt for at få forslaget frem til den tid. Derfor er der efter min mening ikke noget i vejen for, at oppositionen kunne tage sit forslag tilbage, men det vil man antagelig ikke . . . . (*Tilråb*: Nej!). . . . Så må jeg sige, at vi naturligvis heller ikke vil lægge den mindste hindring i vejen for, at udvalgets arbejde allerede nu kan komme i gang. Jeg har visse betænkelig-

heder med hensyn til, hvor meget dette forslag til beslutning kan betyde i retning af at fremme regeringsforslaget og sagens løsning i det hele taget. Regeringsforslaget skal komme, så hurtigt vi overhovedet kan få det udarbejdet, og det ærede medlem hr. Thisted Knudsen har givet udtryk for, at man har forstået, hvilke tidsintervaller vi har måttet arbejde med, ikke mindst de tidsintervaller, jeg som indenrigsminister har måttet bje mig for.

Jeg tror, det var det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, der fremsatte en enkelt bemærkning om, at jeg i min omtale af oppositionsforslaget havde lagt mest vægt på det rent tekniske i forslaget. Det havde jeg nu ikke selv opfattelsen af. Jeg synes, at jeg beskæftigede mig mest med virkningerne af forslaget og netop ikke spørgsmålet om forslagets teknik; det finder vi nok ud af, og det bliver i hvert tilfælde regeringens opgave, når den skal fremsætte lovforslag. Det er imidlertid navnlig forslagets virkninger, vi ikke har været tilfreds med, og det er derfor, vi mener, at en bedre løsning må være mulig.

Jeg vil i øvrigt ikke gå i enkeltheder med hensyn til den diskussion, der har været ført, men blot endnu en gang give udtryk for tilfredshed med, at oppositionen nu virkelig er indstillet på at forhandle, og jeg håber, at disse forhandlinger kan blive ført i en sådan atmosfære og med en så velvillig indstilling fra begge sider, at det bliver muligt for os i løbet af den ret korte tid, vi har til rådighed, at gennemføre arbejdet.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Thisted Knudsen*): Som det sig hør og bør, vil jeg takke de forskellige ordførere for deres udtalelser og deres interesse for sagen samt deres forståelse af, at der her er et problem, som man ikke længere kan skyde fra sig. Det gik jo igen over hele linjen.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen var lidt tilbageholdende, og det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen var meget til-

[Thisted Knudsen.]

bageholdende. Derimod forstod jeg det ærede medlem hr. Kirkegaard sådan, at der var en sjælden god vilje og sjælden god forståelse hos det radikale venstre, og jeg går ud fra, at dette vil give sig udtryk, når vi nu kommer til arbejdet.

Det, det for os drejer sig om — og det vil jeg gerne understrege her til sidst — er at komme igennem problemet nu. Vi har fremsat et forslag, og det må indgå i overvejelserne; og hvis den højtærede indenrigsminister og alle de, der i tinget har med denne sag at gøre, har god vilje til at nå et resultat, kan vi efter mit skøn nå det. Det er det, vi lægger afgørende vægt på.

Aage Fogh: Gennem årene er der ført overordentlig mange og lange diskussioner om de faste skatter. Jeg vil udtrykke håbet om, at det må lykkes at komme til en ende med denne diskussion, så vi kan samle kræfterne om at løse de andre og langt større opgaver, der ligger for inden for det danske landbrug.

Jeg kan imidlertid ikke undlade til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen at sige, at jeg synes, det ærede medlem tager lidt for let på det, når han omtaler den forskydning, der vil ske, hvis vi gennemfører hans forslag. Der er ikke spor tvivl om, at hvis det forslag gennemføres, som det ærede medlem har skitseret, vil det betyde en overordentlig stærk skattemæssig forskydning i forhold til de penge, der er tale om, fra det store landbrug til det mindre, og jeg vil på ingen måde være med til en ændring på dette område, der virkelig flytter betydelige pengebeløb fra det mindre landbrug til det store.

Det store landbrug har ikke været og er ikke i vanskeligheder. Hvis forslaget betragtes som en kriseforanstaltning, vil det have en helt forkert virkning. Jeg står her med den største beretning over landbrugsregnskaber, der udsendes i Danmark, de jyske landboforeningers, der omfatter ca. 7 000 regnskaber. Denne beretning fra de jyske landboforeninger fortæller mig, at når jordarealet stiger til det tidobbelte, stiger indtægterne kun til det tredobbelte. Der er derfor ingen som helst tvivl om, at hvis de faste skatter, vi har i dag, som er lignet

i forhold til jordværdien, afløses af skatter lignet i forhold til indkomsten, bliver det de små landbrug, der kommer til at betale; godsejeren bliver fri, og det bliver hans fodermester og husmanden med det mindre areal, som kommer til at betale omkostningerne.

Jeg vil derfor ved denne lejlighed lufte den tanke — det er muligt, det ikke kan gennemføres — at det, man skulle stile imod, var at prøve på at gøre også dette område af vor skattelovgivning enkelt og overskueligt. Jeg er indforstået med, at det, der hedder ejendomsskatter, burde forsvinde; jeg er indforstået med, at det, der hedder grundstigningsskyld, burde forsvinde, men jeg er i høj grad tilhænger af, at man indfører en ensartet grundbeskatning på land og i by. Grundbeskatningen som en særskat på landbruget burde vi have ud af vor lovgivning, således at vi havde den samme beskatning af grundværdien på land og i by. Jeg ville heller ikke have noget imod, om man kunne nå frem til, at den faste beskatning for landbrugets vedkommende blev gjort konjunkturbestemt. Det er rimeligt, synes jeg, om den mand, der skal leve af at drive den danske jord, havde denne fortrinsstilling fremfor en anden, at denne skat var vigende, når landbruget havde dårlige konjunkturer. Det er det samme princip, vi har haft på andre områder, og jeg synes, det har virket tilfredsstillende.

Må jeg samle mine bemærkninger deri, at jeg er glad for, at problemet tages op til drøftelse, men jeg er ikke enig i forslaget linje. Jeg vil også udtale min beklagelse af, at venstre er med til at stille dette forslag. Jeg kunne forstå, at de konservative gjorde det, for det er god konservativ politik, det drejer sig om, men jeg forstår ikke, at venstre går med til det, for det kan ikke være alle venstremænds mening og hensigt at medvirke til at give de store fordele på de smås bekostning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg foreslår, at sagen henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 16. december, kl. 10 med følgende dagsorden:

- 1) Valg af 4 medlemmer til overbevillingsnævnet.
- 2) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om stats-tilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejendomsbeskatning samt om forøgelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Thisted Knudsen m. fl.].

- 3) Tredje behandling af:

Forslag til lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten.

Mødet hævet kl. 14²⁸.

13. møde.

Fredag den 16. december kl. 10.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om offentlig forsorg.

Ombudsmandsudvalget har afgivet betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1959. Eksemplarer er omdelt.

Det er meddelt mig, at *Horn*, der er valgt til medlem af det udenrigspolitiske nævn, har ønsket at udtræde som medlem af nævnet. Til nyt medlem har vedkommende gruppe udpeget *Victor Gram*, og som ny stedfortræder for *Gustav Pedersen* i stedet for *Victor Gram* er herefter udpeget *Horn*.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til at lade de nævnte valg foretage i indeværende møde. Dersom ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

De pågældende er herefter valgt.

Det er meddelt mig, at *Victor Gram*, der er valgt til medlem af Nordisk Råd med *Horn* som stedfortræder, har ønsket at udtræde som medlem af rådet. Til nyt medlem har vedkommende gruppe herefter udpeget *Horn* med stedfortræder *Victor Gram*.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til at lade de nævnte valg foretage i indeværende møde. Dersom ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

De pågældende er herefter valgt.

I skrivelse af gårs dato anmoder finansministeren om, at der må blive foretaget valg af et nyt medlem af landsskatteretten i stedet for indenrigsminister *Hans R. Knudsen*.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om offentlig forsorg.

Det foreliggende forslag, der bygger på et udkast, afgivet af et i 1955 nedsat embedsmandsudvalg, tager sigte på en rationalisering og modernisering af forsorgsloven med henblik på at gøre denne lovgivning til et mere tidssvarende supplement til den øvrige sociallovgivning, således som denne navnlig er udbygget ved vedtagelsen af en række love i forrige folketingsamling. Jeg tænker herved bl. a. på de gennemførte love om sygeforsikring, invalide- og folkepension samt om revalidering.

Det principielle i forslaget er, at der til afløsning af den gældende lovs tre hjælpearter: særhjælp, kommunehjælp og fattighjælp, foreslås indført én hjælpeart, hvortil der i almindelighed ikke skal være knyttet